

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84929,Kosinski-Wincenty-Stanislaw.html>
2022-10-02, 08:51

Kosiński Wincenty Stanisław

KOSIŃSKI Wincenty Stanisław (2 XII 1834, Kosiny k. Mławy – 28 IX 1883, Warszawa) inżynier górnik, geolog. Syn Wincentego, ziemianina, i Julianny z Rościszewskich.

Ukończył gimnazjum („Małachowiankę”) w Płocku, a w 1852–55 studiował na wydziale matematyczno-fizycznym uniwersytetu w Petersburgu, gdzie uzyskał stopień kandydata nauk przyrodniczych. W 1856–58 był nauczycielem matematyki w szkole powiatowej w Łowiczu, a następnie w Wyższej Szkole Realnej w Kielcach.

W 1858 przeszedł do służby rządowej i został wysłany na koszt Wydziału Górnictwa Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu na studia do Bergakademie we Freibergu (Saksonia). Przebywał tam do 1860. Po powrocie do Królestwa Polskiego pracował w rządowym górnictwie i hutnictwie. Na pocz. 1861 K. został zawiadowcą hut cynku w Dąbrowie Górniczej. W VII 1861 zlecono mu kontynuowanie wykonania mapy geologicznej Okręgu Wschodniego w skali 1: 20 000. Sprawozdanie z prac, niezachowane, zostało złożone w 1863 (*Opis mapy geologicznej*).

W 1863–65 K. pełnił obowiązki zawiadowcy zakładów hutniczych w Nietulisku i Michałowie, a następnie (1865–67) kierował fabryką maszyn w Białogonie. Krótco w 1865 pomagał L. Zejsznerowi w pracach geologicznych w okolicach Kielc. W tym okresie współpracował z pruskim geologiem F. Roemerem z Uniw. Wrocławskiego, z którym w 1866 zwiedzał Góry Świętokrzyskie. W 1869 K. przebywał we Wrocławiu, gdzie miał możliwość przeprowadzenia studiów porównawczych, zakończonych rozprawą *Kilka uwag o najnowszych badaniach geognostycznych w południowo-zachodnich okolicach Królestwa polskiego oraz na Śląsku i w Galicji* („Biblioteka Warszawska”). W tymże roku badał także osady trzeciorzędowe w okolicach Ciechocinka i Solca.

W 1867 przeniesiono go do Warszawy, gdzie uczestniczył w pracach komisji do zaprowadzenia nowych zasad rachunkowości górniczej. W 1868 został oddelegowany do Okręgu Zachodniego, w którym pracował jako zawiadowca zakładów hutniczych w Pankach, a w 1869 jako zawiadowca kopalń galmanu, glinki ogniotrwałej i rudy żelaznej. Rozpoczął wtedy działania związane z opracowaniem planu osuszenia kopalń olkuskich oraz przebudowy sztolni odwadniających w rejonie Bolesławia (1871–73). Po zatwierdzeniu projektu w 1880–83 nadzorował prace związane z odnowieniem sztolni Ponikowskiej i Czartoryskiej. W 1872 wspólnie z geologiem rosyjskim G. Romanowskim poszukiwał złóż soli kamiennej w okolicach Inowrocławia i Ciechocinka, a wyniki prac przedstawił w pracy *O możliwości znalezienia w naszym kraju soli kamiennej* (1873).

K. opracował w 1873 *Mapę geologiczną Królestwa Polskiego* w skali 1: 500 000 (na podstawie prac G.G. Puscha, J.M. Hempla i F. Roemera), która była publikowana w dziele *Encyklopedia rolnictwa i wiadomości związek z niem mających*, t. 2 (1874). W tym tomie K. załączył także interesujące opracowania: *O badaniach i mappach geologicznych Królestwa Polskiego* (t. 2) oraz *Kopalnie* (t. 3).

Od 1876 K., po zniesieniu podziału na okręgi górnicze, zarządzał górnictwem w całym Królestwie Polskim. Organizował prace poszukiwawcze różnych surowców mineralnych, które prowadzili, m.in. od 1880 soli kamiennej i ropy naftowej w pd. części Królestwa A. Michalski i S. Kontkiewicz. Wyniki wcześniejszych prac, związanych z geologią i kopalinami rejonu olkuskiego, przedstawił K. w opracowaniu *Kopalnie olkuskie, ich przeszłość i przyszłość*, któremu towarzyszyła szczegółowa mapa *Karta geologiczna okolic Olkusza* w skali 1:30 000 („Pamiętnik Fizjograficzny” 1882, t. 1–2). Wziął także udział w III Zjeździe Lekarzy i Przyrodników Polskich w Krakowie (1881), gdzie prezentował referaty *O osuszeniu kopalń olkuskich* i *O badaniach celem wynalezienia soli w południowych okolicach Królestwa Polskiego*. Ponadto przetłumaczył na język polski podręcznik A. Gurlta – *Górnictwo i hutnictwo. Krótki wykład historycznego i technicznego rozwoju górnictwa i hutnictwa* (1883). Uczestniczył także w pracach nad projektem statutu Szkoły

Górnicej w Dąbrowie Górniczej, które przedstawiono w 1883 podczas I Zjazdu Przemysłowców Górniczych Królestwa Polskiego w Warszawie. K. był członkiem rzeczywistym Cesarskiego Tow. Mineralogicznego w Petersburgu (1873).

PSB (J. Jaros); SBTP (Z.J. Wójcik); SPPT (J. Jaros, Z.J. Wójcik).

J. Jaros: *Kadra techniczna w Zagłębiu Dąbrowskim w XIX i w początkach XX wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1980, nr 4; B. Jasiński: *Osuszenie kopalń olkuskich*, „Wszechświat” 1884, nr 41, nr 43; J. Karwaciński: *Odnowienie dawnej sztolni Ponikowskiej w celu obniżenia poziomu wód w kopalniach olkuskich*, „Przegląd Techniczny” 1885, nr 8; F. Kucharzewski: *Kiedy pojawili się technicy w Polsce i którymi z poprzedników naszych pochlubić się możemy?*, „Przegląd Techniczny” 1913, nr 5; J. Miąso: *Szkolnictwo zawodowe w Królestwie Polskim w latach 1815–1915*, Wrocław 1966; J. Trejdosiewicz: *Wincenty Kosiński*, „Wszechświat” 1883, nr 43; Z. Wójcik: *Studia z dziejów rozpoznania bogactw mineralnych regionu świętokrzyskiego*, Kielce 1997.

Andrzej J. Wójcik

[Poprzedni](#)
[Następny](#)